

Принцип системності передбачає розглядати стратегію регіонального розвитку як елемент стратегії соціально-економічного розвитку країни.

Принцип адекватності означає відповідність стратегії світовим тенденціям інноваційного розвитку держав.

Принцип цілісності має орієнтацію на забезпечення цілісності елементів системи інноваційного розвитку регіону.

Принцип адаптивності передбачає врахування факторів, які впливають на формування стратегії інноваційного розвитку регіону на підставі проведення SWOT-аналізу зовнішнього середовища.

Принцип збалансованості означає поєднання протилежних компонентів стратегії між собою, а також щодо зовнішнього середовища регіону.

Принцип динамічності розглядає стратегію як багатоаспектну динамічну інноваційну систему.

Принцип циклічності передбачає нелінійний розвиток регіональної системи, в діяльності якої спостерігаються періоди підйому й спаду інноваційної активності регіону, а впровадження інновацій відповідає циклам розвитку.

Розробка стратегії передбачає такі етапи: підготовка; діагностика; розробка; реалізація.

На першому етапі здійснюється підготовка необхідної інформації, регіональних організацій і установ, формування робочої групи, визначення ресурсного потенціалу.

На другому етапі проводиться діагностика інноваційного рівня регіону на основі оцінки інноваційного потенціалу.

На третьому етапі виявляються загальні проблеми у сфері інноваційної діяльності регіонів, розробляється стратегічний план, вибираються критерії формування стратегії. Стратегічні напрями формуються згідно з обраними критеріями, які носять конкретний і комплексний характер, конкретизуються з урахуванням специфіки регіону та уточнюються кожні 4 – 5 років.

На четвертому етапі розробляється механізм реалізації стратегії інноваційного розвитку регіонів (рисунок).

Рис. Механізм реалізації стратегії інноваційного розвитку регіонів

На четвертому етапі концептуальної схеми формується механізм управління науково-технічним та інноваційним розвитком регіонів.

Механізм управління науково-технічним та інноваційним розвитком регіонів може включати такі блоки:

ядро – наукові організації, ВНЗ, промислові підприємства та ін.;

інфраструктура – технологічні, промислові, інноваційні парки, центри трансферу технологій, лізингові та страхові компанії, інноваційні венчурні фонди, консалтингові компанії.

Таким чином, розроблений концептуальний підхід до державного управління науково-технічним та інноваційним розвитком регіонів дозволяє забезпечити ефективну діяльність органів державного управління щодо формування та реалізації стратегії інноваційного розвитку регіону та при розробці програм інноваційного розвитку регіонів.

До перспективних напрямів дослідження відносяться: обґрунтування вибору доцільних інструментів державного управління науково-технічним та інноваційним розвитком регіонів; розробка механізму державної підтримки науково-технічних та інноваційних структур; розробка механізму державного управління науково-технічним та інноваційним розвитком регіонів.

Література: 1. Власкин Г. А. Промышленная политика в условиях перехода к инновационной политике: опыт стран центральной и Восточной Европы и СНГ / Г. А. Власкин, Е. Б. Ленчук; Ин-т. международной экономики и политических исследований РАН. – М. : Наука, 2006. – 246 с. 2. Инновационное развитие: экономика, интеллектуальные ресурсы, управление знаниями / под ред. Б. З. Мильнера. – М. : ИНФРА-М, 2010. – 624 с. 3. Межгосударственные программы Западной Европы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.kyubakov.ru/page110/page140/index.html>. 4. Участь технопарков у региональному розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nadprof.ru/library/technopark_analytik/technopark_analytik.shtml. 5. <http://www.sibai.ru/content/view/1017/1155>.

Рецензент
докт. екон. наук,
професор Раєвнева О. В.

Стаття надійшла до редакції
05.04.2011 р.

УДК 330.131.7

Гордієнко Т. М.

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДОЛОГІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ

Анотація. Розглянуто проблеми методологічного забезпечення процесу формування економічної безпеки регіону. Вивчено сутність методології дослідження економічних регіональних систем. Визначено елементи, послідовність методи та способи системного дослідження економічної безпеки регіону. Розроблено вимоги до більш ефективного дослідження економіки регіону.

Аннотация. Рассматриваются проблемы методологического обеспечения процесса формирования экономической безопасности региона. Изучена сущность методологии исследования экономических региональных систем. Определены элементы, последовательность методы и способы системного исследования экономической безопасности региона. Разработаны требования к более эффективному исследованию экономики региона.

Annotation. The problems of the methodological providing of process of forming of economic safety of region are examined. Essence of methodology of research of the economic regional systems is studied. Elements are identified, sequence methods and methods of system research of economic safety of region. The requirements are developed to more effective research of economy of region.

Ключові слова: метод, дослідження, економічна безпека, регіон.

Сучасна трансформаційна економіка породжує нові дослідницькі проблеми, активізує методологічні вдосконалення, формує нові парадигми дослідження економічних процесів, особливо на рівні регіону. У чисельному ряду напрямів дослідження виділяється економічна безпека регіону. Ця проблема відповідає теоретико-методологічній і поняттєво-термінологічній концепції регулювання розвитку економічних систем. Методологія, теоретична і прикладна значимість вирішення даної проблеми полягає в обґрунтуванні організаційно-економічного механізму формування економічної безпеки регіону, який є складовою економічної системи України.

Успішна реалізація політики забезпечення економічної безпеки та цивілізованого соціально-економічного розвитку країни в цілому значною мірою залежить від рівня професійності державних службовців та їхньої методичної підготовленості в напрямку розробки й реалізації комплексних програм формування економічної безпеки.

Необхідність реформування механізму регулювання процесами соціально-економічного розвитку також вимагає уваги до удосконалення методичних підходів оцінки динаміки економічних і соціальних індикаторів розвитку регіонів та всієї країни.

Відсутність державних методичних рекомендацій щодо дослідження розвитку регіональної економіки в умовах ринку значно ускладнює процес підготовки обґрунтованих рішень із регулювання комплексного економічного і соціального розвитку регіону.

Найважливіші фундаментальні аспекти методів дослідження проблем забезпечення регіональної економічної безпеки у тому або іншому ступені досліджені та узагальнені. У рамках досліджуваного питання були вивчені публікації таких російських вчених-економістів, як: О. Аношкіної, В. Афанасьєва, А. Гранберга, Є. Олейнікова, М. Степанова, Г. Фетісова та ін.; українських вчених-економістів: В. Богачова, І. Большинської, З. Варналія, В. Василенко, Л. Громоздової, О. Єфремова, В. Жаворонкова, Б. Заблоцького, І. Заблюдської, С. Простотіної та ін.

Узагальнюючи різноманітність підходів до визначення даної проблематики, автор відзначає, що поняття "економічної безпеки регіону", яке сформоване сучасними дослідниками, базується на системному підході, за допомогою якого доцільно обґрунтовувати організаційно-економічний механізм забезпечення економічної безпеки на регіональному рівні.

Наукове обґрунтування методології дослідження економіки регіону ще до кінця не представлено, хоча саме на територіальному рівні в найбільшій мірі проявляється неефективність макроекономічної політики. Для регіонального розвитку більшість авторів пропонує синтез макроекономічного аналізу та закономірностей розвитку мезосистем у просторовому аспекті.

Відзначаючи також дискусійний характер окремих питань, варто підкреслити, що теоретико-методологічні

аспекти формування економічної безпеки регіону є затребуваними в науковому просторі.

Метою статті є розвиток методології дослідження проблем формування економічної безпеки регіону.

У широкому значенні методологія є сукупністю інструментів і методів наукового пізнання явищ та процесів.

Під методологією регіонального дослідження розуміють набір інструментів проведення аналізу регіональної економічної системи.

Базовими методологічними передумовами дослідження економіки регіону є три парадигми, виходячи з яких регіон виступає, по-перше, як територія, по-друге, як економічна система, по-третє, як економічний простір (середовище) [1, с. 71].

Специфіка предмета визначає метод дослідження. Регіональна економіка є об'єднанням окремих елементів у цілісний господарський комплекс регіону, який у свою чергу є складовим елементом інтегрованої системи народного господарства країни. Територіальна економічна система також розглядається як сукупність продуктивних сил і виробничих відносин.

У теорії систем виділяють два етапи вивчення складних систем: аналіз (з грецьк. *analysis* – розклад, розчленування), що передбачає максимальну деталізацію явищ і процесів, та синтез (з грецьк. *synthesis* – з'єднання, сполучення, складання).

Для вивчення територіальних економічних систем використовується системний метод, який передбачає аналіз регіональної економіки як цілісного, системного утворення. При цьому властивості всієї системи завжди відрізняються від простої суми властивостей її елементів. Повністю якість системи розкривається у процесі її функціонування, що притаманно активним економічним системам [2, с. 51]. Методика системного аналізу призначена, з одного боку, для виявлення і постановки проблем, з іншого – системний аналіз є засобом вирішення проблем. Системний аналіз виступає як сукупність наукових методів та практичних прийомів, так і як інструмент оцінки.

До методів системного аналізу відносяться: декомпозиція системи; статистичні способи дослідження; перехресні порівняння; евристичний; експертної оцінки; імітаційне моделювання; економіко-математичне моделювання; агрегування змінних у комплексні фактори; систематизація; економіко-географічне дослідження; таксонуння; варіантний; індексний [3, с. 75–76].

Для дослідження регіону також застосовується економічна діагностика розвитку регіону [1, с.17].

Метод дослідження економічної безпеки регіону – поєднання різних методологічних прийомів, що реалізуються у вигляді технологій вирішення завдань регіонального розвитку відповідно до їхнього цільового призначення.

Так, Аношкіна О. Л. вважає, що методологічною основою дослідження здатності економіки регіону до адаптації в умовах коливань світової кон'юнктури є теорія регіональних ринків. Кризовий аналіз виступає обов'язковим елементом системного аналізу регіональної системи та будується на типології територіальних структур. Кризовий аналіз направлений на виявлення джерел, у тому числі потенційних, виникнення кризових ситуацій [4, с. 137–138].

Треба відзначити, що на рівень економічної безпеки впливає не тільки ринок, але і здатність відповідних державних інститутів регулювати соціально-економічні процеси окремих територій і країни в цілому. Що стосується кризового аналізу, то він дійсно є одним з елементів аналізу регіональної системи.

Дослідження регіональної економічної безпеки потребує урахуванням зовнішнього середовища – міжрегіонального та державного рівнів. Таким чином, виникає можливість аналізу реакції системи на зміну зовнішніх умов.

Одним з основних методів дослідження економічної безпеки регіону, відповідно до висновків Є. Олейнікова, є система інженерія, а її апаратом – моделювання [5, с. 442–448]. На рисунку представлені загальна послідовність, основні етапи і моделі дослідження економічної безпеки регіону, які розроблені на основі структури системного дослідження економічної безпеки [5].

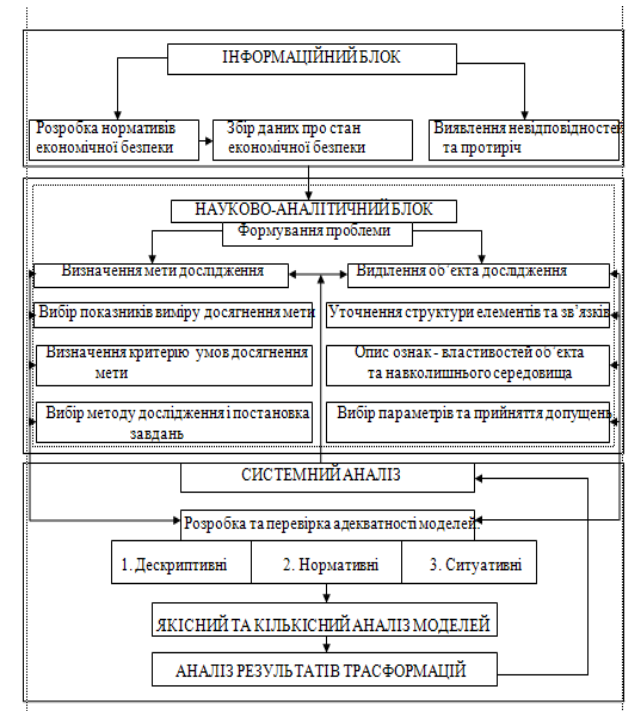

Рис. Структура системного дослідження економічної безпеки регіону

Значне місце в дослідженні економічної безпеки займає моделювання можливих трансформацій структурних компонентів унаслідок дії певних загроз та посилення здатності чинити опір несприятливим впливам [4].

Для одержання вихідних даних (показників, індикаторів, а також кількісних критеріїв їх визначення) доцільне використання статистичного аналізу. З цією метою пропонується використання дескриптивних, нормативних та ситуативних моделей. Перші використовуються для опису і пояснення дійсності, другі – припускають ціленаправлену діяльність із перетворення соціально-економічної дійсності. Ситуативні моделі дозволяють аналізувати нестандартні випадки. У подальшому здійснюється якісний та кількісний аналіз моделей, які використовувалися.

Важливою якістю багатьох моделей регіональної економіки є їхня здатність відображати структуру, взаємозв'язки, закономірності процесів, які відбуваються не тільки в регіоні.

До основних методологічних елементів аналізу та забезпечення економічної безпеки регіону відносять: системний, статистичний і діалектичний методи, методи економічного й економіко-математичного аналізу, метод

економічного моделювання, метод програмно-цільового планування, структурно-логічний, балансовий та оптимізаційний методи [3; 6; 7].

Системний метод, який включає сукупність взаємозалежних підходів, дозволяє розглядати організаційно-економічний механізм (ОЕМ) формування регіональної економічної безпеки регіону як систему, у якій, з одного боку, розглядається сутність економічного механізму, а з іншого – через відповідний підбір критеріїв розкриваються його внутрішні взаємозв'язки.

Концептуальними підходами економічних досліджень вважається узагальнення отриманих результатів досліджень та дотримання загальної рівноваги.

Розвиток ієрархічного підходу має суттєве значення, як для організації досліджень мезорівня економіки, так і для створення механізмів регулювання економіки регіону. Основою організації науково-методичної та дослідницької діяльності, направленої на обґрунтування регіональної економічної політики, є методологія дослідження регіону як ієрархічної системи.

Комплексний підхід до економічного дослідження передбачає паралельне використання декількох методів аналізу з метою об'єктивізації результатів оцінки і залежності від конкретних завдань досліджень [1, с. 59].

Загальноприйнятим є використання системного підходу як загальної вихідної методологічної установки до аналізу й оцінки економіки регіону [1; 3; 5; 8].

У системному аналізі також доцільно використовувати такі підходи: елементний; структурний; функціональний; генетичний; комунікаційний; інтегративний та історичний.

Діалектичний метод передбачає, насамперед, виявлення діалектичних розбіжностей у розвитку регіональної системи і пошук шляхів їх вирішення. Діалектичні розбіжності виявляються в проблемах та перешкодах, які мають місце у процесі формування регіональної економічної безпеки.

Метод економіко-математичного аналізу припускає використання математичних інструментів при аналізі регіональної економічної безпеки і передбачає використання електронно-обчислювальної техніки для розробки та складання програм і моделей ОЕМ формування регіональної економічної безпеки.

Методами економічного аналізу є: традиційні способи обробки інформації, способи детермінованого факторного аналізу, способи стохастичного факторного аналізу та способи оптимізації показників.

У теперішній час поширена методика багатоваріантного економічного аналізу (в системі стохастичного факторного аналізу), що поєднує в собі ціле ретроспективне та перспективне дослідження динамічних рядів. Такий аналіз дозволяє встановити характер порушень нормального ходу економічних процесів [1, с. 60].

Техніка багатовимірного аналізу дозволяє при роботі з даними досягти глибокого розуміння інформації із бази даних. Багатовимірний підхід до аналізу представляє аналітику широкі можливості моделювання даних у відповідності до уявлень, що склалися у нього про проблему, знижуючи тим самим вірогідність помилкової інтерпретації отриманих результатів.

Балансовий метод, який використовується у статистичному аналізі на рівні регіону, дає змогу взаємопов'язувати ресурси та їхнє використання, виявляти пропориції та взаємозв'язки, які утворюються в процесі відтворення [9].

Цікавою є модифікація методу Лоренца – метод еталонних лекал, згідно з якою найважливішою умовою

регіонального розвитку є розподіл доходів серед населення при зменшенні рівня бідності й безробіття [10, с. 13].

Рівень розвитку економіки регіону можна оцінити на основі методології SWOT-аналізу. У якості внутрішніх чинників розвитку досліджуваних систем розглядаються їхні "сильні" і "слабкі" сторони, а зовнішніх – "можливості" та "загрози". У якості контексту розвитку враховуються не тільки зовнішні тенденції, але і внутрішні особливості системи, визначається грань між відмінними ознаками досліджуваної системи та граничними умовами чинників розвитку [4, с. 134].

За допомогою методу кластерного аналізу можна представити ієрархічну класифікацію територій одразу за багатьма ознаками, дійсно із деякими допусками, та встановити ступінь схожості об'єктів і провести їх групування [11; 12].

Візуальний експрес-метод графічного моделювання дозволяє виявити рівні соціально-економічного розвитку регіонів, провести типологію і намалювати візуальну картину розподільного процесу в регіоні [7, с. 177].

Для розв'язання проблем соціально-економічного характеру можливо використовувати метод штучних нейронних мереж. Штучні нейронні системи є результатом застосування математичного апарату через комп'ютерні програми подібні до моделі нервової системи. Отримані в такий спосіб знання успішно застосовуються в аналізі економічних і соціальних процесів; використовуються, коли традиційні не дають бажаних результатів [13, с. 97–99].

На думку автора, найважливішим критерієм економічної безпеки регіону є рівень добробуту населення території.

Цікавим є варіант відображення множини характеристик регіональних рівнів розвитку добробуту за допомогою виділення трьох основних методологічних підходів, за Гранбергом О. Г.:

виділення головного індикатора і фіксування (або регулювання) значень інших індикаторів, які існують у вигляді обмежувальних умов;

багатоцільова оптимізація за декількома індикаторами як процедура досягнення найкращих станів соціально-економічного розвитку з урахуванням компромісів між цільовими індикаторами;

побудова інтегрованих (зведених) соціально-економічних індикаторів. Перші два використовуються у математичному моделюванні регіональних та міжрегіональних систем [8, с. 115–116].

Побудова інтегрованих показників (таксономічний метод) отримує все більш широке розповсюдження при побудові "індексів" та "рейтингів" регіонального розвитку [8; 12].

У концепції економічної безпеки України наведені значення інтегрального індикатора економічної безпеки України, а також перелік показників, з яких він сформований [14].

Метод дискримінантного аналізу дозволяє здійснити ранжирування регіонів за бальною оцінкою. Для бальної оцінки обирають основні показники економічної безпеки [15].

Для оцінки підсумків розвитку регіонів використовується ранговий метод, який дозволяє в якійсь мірі урахувати сумарні значення різних за змістом показників і на основі цього порівнювати соціально-економічний розвиток областей.

Практичне управління рухом до самодостатності регіону основане на нормативній базі з використанням балансових методів планування. Використовуються різні підходи до розрахунку соціальних нормативів [16, с. 27–28].

Для розробки заходів із забезпечення економічної безпеки доцільне застосування методу програмно-цільового планування. Відповідні оптимізаційні завдання можуть вирішуватись методами математичного програмування.

Для оцінки динаміки економічної безпеки регіону використовуються такі методи:

порівняння основних мезоекономічних показників з пороговими значеннями, які визначається в межах середньосвітових;

оцінка темпів економічного зростання регіону за основними мезоекономічними показниками в динаміці їхніх змін;

методи експертної оцінки, які служать для опису кількісних та якісних характеристик регіону, який досліджується; метод аналізу та обробки сценаріїв; методи оптимізації; ігрові методи; методи нечітких систем, кластерний аналіз; бальна система оцінки; кореляційно-регресійний аналіз.

Методика моніторингу системи соціально-економічних показників-індикаторів на основі урахування їхніх граничних значень, які у свою чергу розраховані з урахуванням особливостей економіки регіону, дає змогу оцінити рівень економічної безпеки.

Оцінка державного ризику проводилась російською фірмою "Юніверс". Відповідно методики оцінюються три види ризиків: соціально-політичні, внутрішньо-економічні та зовнішньоекономічні. Кожен вид ризиків описується окремим набором показників. Ці показники оцінюються експертами в межах від 1 до 10 балів, після того розраховується інтегральний показник кожного виду ризику.

Відповідно до методики німецької фірми BERI розраховується рівень економічної безпеки країни у вигляді індексу BERI. Рівень економічної безпеки визначається експертним методом на основі аналізу системи з 15 показників. Кожному показнику привласнюється власна вага залежно від ступеня його впливу на рівень економічної безпеки країни [17, с. 70].

Отже, розробка методології економічного дослідження економічної безпеки регіону є актуальним завданням і має принципову важливість для забезпечення науково обґрунтованого комплексу управлінських рішень із питань економічного та соціального розвитку як окремого регіону, так і держави в цілому.

У практиці управління економічною сферою регіону, за результатами наукових розробок синтезуються нові або удосконалюються старі підходи до об'єктивної оцінки рівня економічної безпеки.

У рамках методології дослідження регіону особливе місце займає методологія аналізу регіональної економічної безпеки, спрямована на комплексне використання всіх зазначених у статті та інших методів, таких, як: статистичні методи обробки динамічних рядів, регресійний і кореляційний аналіз та обґрунтування цілей. Тільки в цьому випадку можна одержати системні, всебічні знання про процес формування регіональної економічної безпеки окремих господарюючих суб'єктів регіонів і держави в цілому.

Останнім часом усе більше використовуються ринкові методи аналізу (SWOT-аналізу, метод розрахунку ринкової концентрації, кластерний аналіз та ін.).

Складний і багатоетапний процес формування регіональної економічної безпеки потребує комплексні методи його дослідження. Ефективно використовувати адекватні методи щодо кожного етапу даної економічної роботи.

Дослідницька програма регіону, методологічною основою якої є концепція розвитку територіальних економічних систем, повинна інформаційно, методологічно забезпечувати обґрунтування регіональної економічної полі-

тики. У якості предмета дослідження виступають тенденції і закономірності формування здатності регіональної економічної системи протистояти загрозам економічної безпеці у глобальному економічному середовищі.

Потрібно комплексно використовувати різні методи аналізу проблем економічної безпеки, що значно поліпшить рівень прогнозування економіки та попередження загроз. Моніторинг показників-індикаторів відіграє важливу роль у питанні забезпечення економічної безпеки регіону.

Необхідно також урахувувати зв'язок економіки регіону з іншими регіональними підсистемами: соціальною, інституціональною, демографічною та ін.

Література: 1. Василенко В. Н. Диагностика развития регионов: структура, границы, методы / В. Н. Василенко. – Донецк : Юго-Восток, 2009. – 285 с. 2. Афанасьев В. Моделирование как метод изучения социальных систем / В. Афанасьев // Системные исследования. Методологические проблемы : Еженедельник. – М. : Наука, 1982. – С. 26–46. 3. Экономика региона: структура, состояние, перспективы : монография / И. В. Заблудская, О. В. Додонов, В. А. Горбунов и др. ; НАН Украины. Луганский филиал Института экономико-правовых исследований. – Луганск : Изд-во "Ноулидж", 2010. – 248 с. 4. Аношкина Е. Л. Регионотозидание: институционально-экономические основы : монография / Е. Л. Аношкина. – М. : Академический проект ; Гаудеамус, 2006. – 304 с. 5. Олейников Е. А. Экономическая и национальная безопасность : учебник для вузов / Е. А. Олейников. – М. : Экзамен, 2004. – 768 с. 6. Третяк В. В. Развитие региональных внешнеэкономических связей : вопросы теории и практики : монография / В. В. Третяк. – НАН Украины. Ин-т экономико-правовых исследований. – Донецк : ТОВ "Юго-Восток, Лтд", 2005. – 331 с. 7. Фетисов Г. Г. Региональная экономика и управление : учебник / Г. Г. Фетисов, В. П. Орешин. – М. : ИНФРА-М, 2008. – 416 с. 8. Гранберг А. Г. Основы региональной экономики : учебник для вузов / А. Г. Гранберг. – 5-е изд. – М. : Издательский Дом ГУ ВШЭ, 2006. – 496 с. 9. Региональная экономика : учебное пособие / под ред. М. В. Степанова. – М. : ИНФРА-М, Изд-во Рос. экон. акад., 2002. – 463 с. 10. Громоздова Л. Удосконалення оцінки тенденцій регіонального економічного розвитку / Л. Громоздова, С. Простотіна // Держава та економіка. – 2009. – № 1. – С. 12–16. 11. Большинская И. С. О методике анализа в процес се изменений административно-территориального деления регионов / И. С. Большинская // Бизнес-Информ. – 2007. – № 11. – С. 54–57. 12. Економічна безпека : навч. посібник / за ред. З. С. Варналія. – К. : Знання, 2009. – 647 с. 13. Заблоцкий Б. Ф. Региональная экономика : навч. посібник / Б. Ф. Заблоцкий. – Львів : Новий світ-2000, 2008. – 546 с. 14. Концепція економічної безпеки України // Економіст. – 1998. – № 7/9. – С. 63–82. 15. Экономическая и продовольственная безопасность регионов в условиях аграрной реформы : учебн. пособие / В. И. Богачев, Д. Д. Чертков, Б. Д. Чертков и др. – Луганск : Элтон-2, 2009. – 114 с. 16. Методологічні аспекти досягнення соціально-економічної самодостатності регіону : монографія / О. С. Єфремов, В. М. Тихонов, М. І. Попов та ін. – Луганськ : Вид. СНУ ім. В. Даля, 2002. – 156 с. 17. Жаворонков В. О. Стратегічне управління регіоном: економічна безпека, планування і розвиток : монографія / В. О. Жаворонков, Г. В. Жаворонкова, В. О. Жмуденко. – Умань : ВПЦ "Візаві" (Видавець "Сочинський"), 2010. – 270 с.

Рецензент
докт. екон. наук,
професор Ястремська О. М.

Стаття надійшла до редакції
16.03.2011 р.

УДК 332.132.6

Лук'янихін В. О.
Безуська А. Ю.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЕКОЛОГО-ЗБАЛАНСОВАНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНІВ

Анотація. Проаналізовано основні підходи до розуміння регіонального управління. Розглянуто основні проблеми, на вирішення яких спрямоване управління соціально-економічним розвитком регіонів. Показано структуру регіонального управління. Визначено найбільш значимі цілі еколого-збалансованого управління соціально-економічним розвитком.

Анотация. Проанализированы основные подходы к пониманию регионального управления. Рассмотрены основные проблемы, на решение которых направлено управление социально-экономическим развитием регионов. Показана структура регионального управления. Определены наиболее значимые цели эколого-сбалансированного управления социально-экономическим развитием.

Annotation. The main approaches to understanding regional management are analyzed. The main problems are considered, which solved by means of eco-balanced management of socio-economic development. The structure of regional governance is showed. The most significant objectives of eco-balanced management of socio-economic development are identified.

Ключові слова: регіональне управління, соціально-економічний розвиток, економічно-збалансоване управління.

Сучасна українська та зарубіжна економічна література узагальнює чималий досвід теоретико-концептуальних і прикладних досліджень такого явища, як територіальна організація суспільства. Переважна частина наукових надбань присвячена дослідженню процесів територіального комплексоутворення, економічного районування, розвитку і функціонування територіально-виробничих комплексів, проблемам регулювання соціально-економічного розвитку окремих країн та регіонів.

Покладаючи надію на нові регіональні стратегії, на вибір регіональними громадами концепції сталого (еколого-збалансованого) розвитку, проф. Акімова Т. А. наголошує, що питання управління екорозвитком можуть знайти конкретне втілення лише на регіональному рівні, оскільки вони пов'язані, з одного боку, з особливостями антропогенного навантаження на території, з іншого – з конкретними природними умовами [1]. Герасимчук З. В. також висловлює думку, що ситуація, яка склалася в Україні, вимагає корінної зміни соціально-економічної та екологічної політики не тільки на макрорівні, але й на рівні регіонів. Це пов'язано з глибокими диспропорціями в соціально-економічному розвитку регіонів як у сфері матеріального